

קריאה נכונה : להבין את דו"ח הפנסיה השנתי

רימונה פרקש - עורכת מדור צרכנות פיננסית, כלכליסט

3. נכסים ומדיניות השקעות עתידית

מה לבדוק : זהו סעיף המשקף את הרווחים שהניבה הקופה בשנה שחלפה. מהדורח השנתי ניתן ללמוד לא רק על התשואה בקופת הגמל, אלא גם על מסלול ההשקעה ורמת הסיכון של הקופה. לפיכך, ניתן לבחון את התאמתה של הקופה לצרכיו של כל אחד מהחוסכים. במסגרת מידע על פירוט נכסי הקופה ניתן ללמוד על שיעור החשיפה למניות ולאגרות חוב קונצרניות. אין כמובן במידע זה כדי לספק את הנדרש ללימוד רמת הסיכון, אך זהו האזור הראשון להפניית תשומת לב החוסך לסיכון. מדגיש אסטרייכר, ההמלצה של גורודיסקי היא לבחון מחדש את אפיקי ההשקעות שמרכיבים את התוכנית הפנסיונית. לחוסכים ותיקים מומלץ לשקול מעבר לאפיקים סולידיים יותר.

לדברי אסטרייכר, "סעיף מדיניות ההשקעות מאפשר לחוסך לקבל שקיפות גדולה יותר בנוגע לאפיקי ההשקעה בתוכנית". לראשונה, גם חוסכים בקופות פנסיה במסלולים כלליים יוכלו לדעת מה שיעור ההשקעה במניות, ובהתאם לכך יוכלו להחליט אם אחוז החשיפה למניות מתאים לרמת הסיכון שהם מעוניינים בה.

4. כיסויים ביטוחיים

מה לבדוק : שהביטוחים נותנים למבוטח הגנות מספיק טובות. "למי שיש ילדים, למשל, מקובל שיעשה ביטוח חיים שיבטח סכום של 100 משכורות", אומר גורודיסקי. לדבריו, "למבוטחים בני 50 שהתחילו לחסוך לפני שנת 2004, משלמים היום על אותו היקף של ביטוח חיים סכומים הרבה יותר גבוהים מאשר מבוטחים חדשים, לעתים פי שניים ויותר. לכן המלצתי היא לבדוק זאת אצל איש מקצוע - המשמעות של בדיקה כזאת יכולה להסתכם בצבירה של אלפי שקלים ויותר לאורך כל תקופת החיסכון", אומר אייכלר.

כדאי לבדוק שהסכום שהמבוטח משלם תואם את רמת הסיכון המקצועי בפוליסת אובדן כושר עבודה ושהעלות של ביטוח החיים משתלמת. "בדרך כלל מבוטחים ותיקים, במיוחד מבוטחי ביטוח מנהלים שהתחילו לחסוך לפני שנת 2004, משלמים היום על אותו היקף של ביטוח חיים סכומים הרבה יותר גבוהים מאשר מבוטחים חדשים, לעתים פי שניים ויותר. לכן המלצתי היא לבדוק זאת אצל איש מקצוע - המשמעות של בדיקה כזאת יכולה להסתכם בצבירה של אלפי שקלים ויותר לאורך כל תקופת החיסכון", אומר אייכלר.

לדבריו, "בקרנות פנסיה יש לבדוק מהו גובה פנסיית השארים לאלמנה וליתום, והאם הסכומים שמצוינים באמת מספיקים לקיום המשפחה בצורה נאותה במקרה של מוות. ייתכן שיש צורך לשנות את מסלול החברות בקרן או לרכוש כיסויים משלימים. כמו כן, מומלץ לבדוק מה גובה והגדרת פנסיית הנכות למקרה של אובדן כושר עבודה. כדאי גם לבדוק כי מכל המקורות ביחד הוכאות לקבלת פיצוי במקרה של אובדן כושר עבודה אינה עולה על 75% מהיקף ההכנסות ברטובו הממוצעות של 12 החודשים האחרונים. אחרת ייתכן שאתם משלמים על ביטוח יתר שלא תהיו זכאים לקבלו בשעת תביעה".

הבדלים בין דו"חות שונים: בדו"חות של ביטוחי מנהלים אפשר למצוא את מספר הביטוחים הגדול ביותר, כמו ביטוח חיים, אובדן כושר עבודה, נכות מתאונה וביטוחי בריאות. בקרן פנסיה קיימים ביטוחי שארים ונכות ובקופת גמל לא קיימים ביטוחים, לכן המבוטח יצטרך

5. דמי ניהול

מה לבדוק : הדו"ח השנתי כולל מידע על דמי הניהול כפי שנגבו מהחשבון במהלך השנה, בשקלים ובאחוזים. יש לשים לב ששיעור דמי הניהול כפי שנרשם בדו"ח תואם את דמי הניהול שסוכנו עם החוסך", אומר אסטרייכר.

הבדלים בין דו"חות שונים: בקרן פנסיה דמי הניהול המרביים עומדים על 6% מהשוטף ו-0.5% מהצבירה. בביטוחי מנהלים קיים הבדל בין פוליסות ותיקות לחדשות. בפוליסות עד 2004 נגבים מהעמית 0.6% מהיתרה הצבורה ו-15% מהרווחים. בפוליסות חדשות נגבים דמי ניהול קבועים מהצבירה של 1%-1.4%, לפוליסות אלו נוספים דמי ניהול מהשוטף של עד 13% מהפרמיה. בקופות הגמל דמי הניהול עומדים על (מקסימום) 2% מהצבירה.

"הסכמים של הטבות בדמי ניהול לעתים מוגבלים בזמן ולעתים דמי הניהול 'נוטים' משום מה לעלות עם הזמן, כסוג של פיהות זוחל, יש לעקוב אחר הנושא מדי פעם", אומר אייכלר.

נוסף על כך, לדברי אייכלר, "יש מקרים של נידוד כסף, פיצול קופות או פתיחת קופת גמל או השתלמות נוספת חדשה באותו בית השקעות. בעבור הקופה הקרן החדשה ייגבו דמי ניהול נמוכים ואטרקטיביים יותר, אבל עבור הכספים שניידו או שנותרו בקופה אחרת ובאותו בית השקעות ייגבו דמי ניהול גבוהים יותר, לעתים באופן משמעותי".

עד סוף החודש יקבלו החוסכים לפנסיה את הדו"חות השנתיים, שיכללו לראשונה הצהרה של קופת הגמל בנוגע למדיניות ההשקעות הצפויה שלה השנה. "כלכליסט" מגיש מורה נבוכים לקריאת הדו"ח השנתי בהתאם לסוג קופת הפנסיה בה מתקיים החיסכון

לדעת לקרוא נכון את הדו"חות - צילום: shutterstock

1. נתונים אישיים ופרטי התוכנית

מה לבדוק : שהפרטים האישיים כפי שנרשמו בדו"ח נכונים ועדכניים, ובכלל זה מספר תעודת זהות, כתובת, תאריך לידה, ותק החשבון והמועד הראשון שבו ניתן למשוך ממנו כספים ללא תשלום מס", אומר איציק אסטרייכר, מנכ"ל מיטב גמל ופנסיה.

הבדלים בין דו"חות שונים: בקרן פנסיה ובקופת גמל החוסך נקרא עמית, בביטוח מנהלים - מבוטח. לעתים ניתן יהיה לראות בדו"ח פירוט בנוגע לפוליסות שאינן פעילות עוד. בביטוח מנהלים ההגדרה של מצב כזה היא פוליסה מסולקת, ואילו בקרן פנסיה ההגדרה היא קרן לא פעילה. "לעתים יכול המבוטח לגלות שהעברה של פוליסה פועלת לרעתו, לכן המלצתי היא שאם המבוטח רואה שכחוב בדו"ח שמדובר בפוליסה מבוטלת או מסולקת - זו הודמנות לעשות בדיקה ולראות למה היא לא פעילה", אומר עו"ד גל גורודיסקי, מומחה בדיני עבודה ופנסיה.

בביטוח מנהלים יש לבדוק אם התוכנית היא במעמד שכיר, עצמאי או פרט; האם התוכנית כוללת חיסכון או רק כיסויים ביטוחיים (ריסקים), האם התוכנית מיועדת לקצבה או שבעברה יועדה למטרת הון (כלומר, שלפי כללי משטר מס קודמים ניתן היה לבצע משיכות במוזמן ללא מס) ומעתה היא קופה לא משלמת לקצבה. יש לבדוק מהו מקדם הקצבה של התוכנית (המספר שבו יש לחלק את הסכום שהצטבר בפוליסה של מבוטח בביטוח מנהלים כדי לדעת את גובה הגמלה החודשית שיקבל בפנסיה); והאם היא תוכנית קצבה מלפני 2001 שהיא בעלת מקדמי קצבה נמוכים וקבועים (המקנים הקצבה חודשית גבוהה יותר). כמו כן, חשוב לבדוק מה גובה האחוזים ביחס לחיסכון שנלקחים עבור מרכיב ביטוח החיים, ובמיוחד יש לשים לב שמדובר בתוכניות מלפני 2004, שם עלות אותו ביטוח יכולה להיות גבוהה יותר משמעותית.

בקרן פנסיה מקיפה יש לבדוק את מסלול התוכנית, הגדרת המצב המשפחתי, גובה השכר, ושההפקדות החודשיות אינן חורגות מהתקרה המותרת בהפקדה לקרן חדשה.

2. פירוט הפקדות

מה לבדוק : "שכל ההפקדות שנעשו במהלך השנה אמנם נרשמו ומופיעות בדו"ח, אם מדובר בחשבון שכיר, יש לשים לב שכל ההפרשות כפי שנעשו מדי חודש מתלוש המשכורת אמנם נרשמו בדו"ח במקביל להפקדות שאמור היה לבצע המעסיק", אומר אסטרייכר. כמו כן חשוב לבדוק ששיעור ההפקדה מהשכר תואם לשיעור ההפקדה שמגיע לעובד. "קיימים עובדים רבים שחלים עליהם צווי הרחבה שמזכים אותם בשיעור הפקדה גבוה יותר מהממוצע, לכן חשוב לבדוק שההפקדות תואמות את מה שמוגדר בהסכם הקיבוצי", אומר עו"ד גורודיסקי.

הבדלים בין דו"חות שונים : "בנוגע לתוכניות ביטוח מנהלים - למי שזכאי לתקציב על חשבון המעביד של אובדן כושר עבודה מומלץ לוודא שהוא נרשם בטור הנכון ולא זולג לתקציב העובד בטעות. בקרן פנסיה יש עמיתים בהסכם עם מעביד שמפריש רק 6% לפיצויים ולא 8.33% כנדרש. לפיכך יש לוודא כי ההפרש בגובה 2.33% מופקד לקופת השלמה שבה מרוכזות יתרות הכספים שהופקדו, שלעתים מגיעות בדו"ח נפרד", אומר אבי אייכלר, יועץ פנסיוני עצמאי.

פורסם בכלכליסט ב- 2.2.2010

כלכליסט